

Az IFRS 17 bevezetésének főbb hatásai a magyar biztosítási szektorra*

Szikráné Lindner Zsófia^{1b} – Dénes Beatrix^{1b} – Kosztik Gabriella^{1b} – Merész Gabriella^{1b} – Somogyvári Sándorné Mária^{1b}

Az elemzés a biztosítási szektorban 2023. január 1-től alkalmazandó IFRS 17-re való átállás hatásait és felügyeleti szempontú tapasztalatait mutatja be. Az új standard jelentősége, hogy valós értékelésen alapuló egységes módszertant határoz meg a biztosítási szerződésekre, egyben ez jelenti a legnagyobb kihívást is. Becslések szerint az IFRS 17 felkészülésre 2018 és 2023 között 13,5 milliárd forintot költött a szektor. Három biztosító IFRS-ek szerint készíti beszámolóját, számviteli politikájuk jelentősen változott, az átállás összességében sajáttőke-növekedést okozott náluk. További tizenkét, nemzetközi csoporthoz tartozó biztosító a csoportbeszámolóhoz készít IFRS-számításokat. Az IFRS 17 alkalmazása elsősorban az üzleti tervek, eredményesség mérése tekintetében érinti őket. Ezen intézményeknél az IFRS-számítások elemzése azt mutatta, hogy a saját tőkére gyakorolt hatás eltérő irányú és mértékű, de összességében az IFRS-ek alkalmazása a saját tőke növekedésével járna.

Journal of Economic Literature (JEL) kódok: G22, M41, M48

Kulcsszavak: IFRS 17, számvitel, biztosítás, tőkehelyzet, felügyelet

1. Bevezetés

Az egységes elveken alapuló nemzetközi számviteli rendszer, az IFRS-ek (International Financial Reporting Standards) egyik legfiatalabb tagja a biztosítási szerződésekre vonatkozó IFRS 17 „Biztosítási szerződések” standard. Az IFRS 17 standardot a Nemzetközi Számviteli Standard Testület (IASB) 2017. május 18-án tette közzé, majd 2020. június 25-én a módosításait. Hatálybalépésének időpontját többször módosították, végül 2023. január 1-jétől alkalmazandó. A standard az IFRS 4 és annak kapcsolódó értelmezései helyébe lépett. Az új standard jelentős előrelépés,

* A jelen kiadványban megjelenő írások a szerzők nézeteit tartalmazzák, ami nem feltétlenül egyezik a Magyar Nemzeti Bank hivatalos álláspontjával.

Szikráné Lindner Zsófia: Magyar Nemzeti Bank, aktuárius. E-mail: szikranelizs@mnb.hu

Dénes Beatrix: Magyar Nemzeti Bank, vezető felügyelő. E-mail: denesb@mnb.hu

Kosztik Gabriella: Magyar Nemzeti Bank, aktuárius. E-mail: kosztikg@mnb.hu

Merész Gabriella: Magyar Nemzeti Bank, osztályvezető. E-mail: mereszg@mnb.hu

Somogyvári Sándorné Mária: Magyar Nemzeti Bank, felügyeleti tanácsadó. E-mail: somogyvarisne@mnb.hu

A magyar nyelvű kézirat első változata 2024. május 22-én érkezett szerkesztőségünkbe.

DOI: <https://doi.org/10.25201/HSZ.23.3.73>

mivel egységes értékelési elveket határoz meg a biztosítási szerződések (és tartott viszontbiztosítási szerződések) értékelésére vonatkozóan, szemben elődjével, az IFRS 4-el, mely megengedte a biztosítási szerződések korábbi számviteli szabályok szerinti értékelését. Az IFRS-elvekkel összhangban az IFRS 17 legfőbb célja, hogy a társaságok a biztosítási szerződéseket releváns információk alapján, valósághűen mutassák be pénzügyi kimutatásaikban¹.

Felmerül a kérdés, hogy a magyar biztosítási szektort hogyan érinti az IFRS 17 alkalmazása. Az IFRS-ek alkalmazhatóságát alapvetően az Európai Unióban és a Magyarországon érvényben lévő számviteli szabályozás határozza meg. Az Európai Unióban érvényes szabályozás szerint az IAS (International Accounting Standards) szabványok alkalmazása a tőzsdén jegyzett (nyilvános) társaságok konszolidált beszámolójánál a 2005. üzleti évtől kötelező. Az uniós szabályozás emellett tagállami döntésre bízta annak megengedését vagy megkövetelését, hogy a társaságok (egyedi) éves beszámolóikat a nemzetközi számviteli standardok szerint készítsék. Ezt Magyarországon a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény² szabályozza, mely rendelkezik arról, hogy melyik gazdálkodói kör számára alkalmazhatóak (illetve alkalmazandóak) az IFRS-ek egyedi beszámolás céljára. A biztosító társaságokra vonatkozó szabályozás szerint a 2018. üzleti évtől kötelező IFRS-ek szerinti éves (egyedi) beszámolót készíteniük³ a tőzsdén jegyzett biztosítóknak (a magyar piacon jelenleg egy tőzsdén jegyzett biztosító működik). Más esetekben nem kötelező, de opcionálisan választható a biztosítók számára a magyar számvitel helyett az IFRS-ek alkalmazása. A kölcsönös biztosító egyesületek esetében az IFRS-ek alkalmazása nem megengedett.

Ebben a szabályozási környezetben a magyar biztosítási szektor 22 (Szolvencia II hatálya alá tartozó⁴) biztosítója közül jelenleg három biztosító készíti IFRS-ek szerint a pénzügyi beszámolóját. Az IFRS-eket 2018 óta alkalmazzák a CIG Pannónia csoportba (CIG csoport) tartozó biztosítók, a csoport élén álló (tőzsdén jegyzett) CIG Pannónia Életbiztosító Nyrt. (CIG Életbiztosító) és leányvállalata a CIG Pannónia Első Magyar Általános Biztosító Zrt. (CIG EMABIT). A Gránit Biztosító Zrt. (2024. február 15-ig Wáberer Hungária Biztosító Zrt., a továbbiakban Gránit Biztosító) 2022-től kezdve készíti IFRS-ek szerint pénzügyi beszámolóját. Ezen intézmények 2023.

¹ (EU) 2023/1803 rendelet, preambulum (4): *A Bizottság (EU) 2023/1803 rendelete (2023. augusztus 13.) az 1606/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel összhangban egyes nemzetközi számviteli standardok elfogadásáról* (europa.eu): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX%3A32023R1803>

² <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0000100.tv>

³ 2000. évi C. törvény a számvitelről 9/A. § (2) bekezdés alapján: „Éves beszámolóját az IFRS-ek szerint állítja össze a) az a vállalkozó, amelynek értékpapírjait az Európai Gazdasági Térség bármely államának szabályozott piacán forgalmazzák”

⁴ Szolvencia II keretrendszer: a 2009/138/EK irányelven alapuló, az Európai Unióban egységes prudenciális keretrendszer. A Szolvencia II keretrendszer a biztosítók fizetőképességi helyzetének értékelésére, a vállalatirányításra, valamint az adatszolgáltatásra és -közzétételre vonatkozóan határoz meg az Európai Unióban egységes követelményeket (Bora et al. 2016b:89). Jelenleg 22 magyar biztosító esik a hatálya alá, a 2014. évi LXXXVIII. törvény a biztosítási tevékenységről (Bit.) hatodik része alá tartozó kisbiztosítók nem (ez utóbbi kategóriába főként mezőgazdasági kisbiztosító egyesületek tartoznak).

január 1-től IFRS 17 szerint értékelik biztosítási szerződéseiket. A három intézmény díjbevétele a teljes szektor díjbevételenek mintegy 5 százalékát adja.

Magyarország tekintetében további adottság, hogy a 22 biztosító többsége tőzsdén jegyzett európai biztosítási csoporthoz tartozik, melyek az érvényben lévő európai uniós szabályozás szerint konszolidált beszámolójukat kötelezően IFRS-ek szerint készítik, ehhez pedig inputokat, IFRS-ek szerinti számításokat kérnek a hazai leányvállalatoktól. A kisebb leányvállalatok, melyek súlya a csoporton belül immateriális, nem érintettek, így összességében 12 biztosító végez IFRS-ek szerinti számításokat csoportbeszámolóhoz szükséges adatszolgáltatás céljából. Az IFRS 17 első alkalmazása ezen intézmények tevékenységére is hatással volt. A 12 biztosító a szektor díjbevételenek 88 százalékát adja. A szektor többi szereplője tekintetében az új standard bevezetése és alkalmazása kevésbé hatott a mindennapi működésre (ebből két biztosító egyesületi formában működik, így nem alkalmazhatja az IFRS-eket).

A magyar biztosítási szektorra tehát hatással van az új standard bevezetése, így nem véletlen, hogy számos hazai és nemzetközi elemzés és szakmai cikk foglalkozott az elmúlt időszakban a felkészüléssel, az IFRS 17-tel kapcsolatos módszertani kérdésekkel és az új standard alkalmazásának várható hatásaival. *Hanák (2017)* a standard bevezetése előtt összefoglalta az IFRS 17 előkészítésének főbb lépéseit, a megoldandó kihívásokat, továbbá áttekintette az IFRS 17 legfontosabb módszertani újdonságait. *Árendás et al. (2018)* a standard bevezetésének biztosítók üzleti működésére és pénzügyi eredményére való hatásaival foglalkozott. Elemzésében különbséget tett, hogy a biztosítók egyedi beszámolókészítési célokra, vagy a csoportnak történő jelentés céljából végeznek IFRS-ek szerinti számításokat, ami eltérő módszertani választásokhoz (racionális egyszerűsítésekhez) vezethet. A tanulmányok többsége felhívta a figyelmet arra, hogy az átállás többek között hatással van a biztosítók stratégiai tervezésére, a teljesítmény mérésére használt kulcsfontosságú teljesítménymutatókra (Key Performance Indicator, KPI), az erőforrások allokálására, az IT-rendszerekre, valamint a folyamatokra és kalkulációkra. *Szepesváry (2019)* az IFRS 17 jelentette főbb aktuáriusi és informatikai kihívásokra, különösen a hátrányos (onerous) szerződések azonosítására és hatásukra fókuszált elemzésében. *Palmborg et al. (2021)* a biztosítók IFRS szerinti pénzügyi teljesítményének mérésével és a számítások okozta kihívások kezelésével foglalkozott cikkében. *Lakatos (2023)* a „Biztosítási piacról jogászoknak, biztosítási jogról közgazdászoknak” című konferencia záró pódiumbeszélgetésének főbb gondolatait foglalta össze, amelynek fő témája szintén az IFRS 17 bevezetésének a napi ügymenetre és a pénzügyi beszámoló elkészítésére gyakorolt hatása volt.

A fentiekén túl meg kell említeni, hogy a különböző könyvvizsgáló cégeknek jelentős szerepe volt a felkészülés támogatásában. Ezen cégek részéről számos tanulmány foglalkozott az IFRS 17-re felkészülés felméréseivel és az eredmények bemutatásával. Készültek emellett az IFRS 17-beszámolóik illusztrálásával, értelmezésével foglalkozó, illetve a várható kulcsfontosságú teljesítménymutatókat részletesen bemutató dokumentumok, melyeket szintén felhasználtunk a cikk megírásához (*Deloitte 2023; KPMG 2020; PwC 2019*).

Jelen elemzésben elsődlegesen arra kerestük a választ, hogy az IFRS 17-re történő áttérésnek milyen hatásai vannak a biztosítási szektor szereplőire, külön vizsgálva a főbb minőségi és mennyiségi hatásokat egyrészt az IFRS 17-et alkalmazó, pénzügyi beszámolóját IFRS-ek szerint készítő három intézményre, másrészt az IFRS-ek alkalmazása tekintetében közvetetten, a csoportbeszámoló révén érintett 12 intézményre.

A számszaki elemzés során elsősorban a biztosítók pénzügyi helyzetére vonatkozó összehasonlítást vizsgáltuk. Így az egyes rendszerekben (IFRS, Szolvencia II és magyar számvitel) kimutatott eszközök, kötelezettségek és a saját tőke változására fókuszáltunk. Kiemelten fontosnak tartottuk az IFRS-számítások Szolvencia II (SII), európai szinten harmonizált prudenciális keretrendszer szerinti számításokkal történő összevetését a következő okokból.

Egyrészt az SII-számítások végzése fontos közös pontot jelent a két intézményi kör (az IFRS-eket egyedi beszámoló készítésére használó, és az IFRS-adatokat csak a csoport felé jelentő biztosítók) között, így az ehhez való viszonyítás segíti az eredmények összehasonlítását.

Az SII szerinti saját tőke szerepeltetését az is indokolja, hogy az IFRS 17-re áttérés hatásából eredő számviteli sajáttőke-változás fontos, de várhatóan nem lesz jelentős hatással a biztosítók osztalékfizetésére, melyet továbbra is az SII szerinti sajáttőke-szintje fog meghatározni olyan mértékben, hogy teljesüljön a volatilitási tőkepuffer⁵ tartása.

Mindezek mellett fontos szempont volt, hogy az IFRS 17 standard és az SII értékelési alapelvek és módszertan sok hasonlóságot mutat, mindkettő a biztosítási szerződések valós, piaci értékelésén alapul. Hasonló módszertani alkotóelemeken alapul a tartalékszámítás, például a jövőbeli pénzáramok legjobb becslése, diszkontálás és kockázati ráhagyás/kiigazítás. Ugyanakkor jelentős elvi különbségek is vannak, például az IFRS 17 szerinti tartalékot – a GMM (General Measurement Model) és

⁵ A 6/2016. számú MNB ajánlás értelmében az egyes biztosítóknak volatilitási tőkepuffer tartása javasolt, melynek mértéke egy éves időtávon legalább 90 százalékos védelmet nyújt a nem várt tőkevesztéssel szemben.

VFA (Variable Fee Approach) értékelési módok esetén⁶ – növeli a várható jövőbeni profit elhatárolása, az úgynevezett CSM (Contractual Service Margin), míg az SII-ben a jövőbeni profit a saját tőke része.⁷ A magyar számvitelhez (Hungarian Accounting Standard, HAS) viszonyítva ez mindkét rendszer esetében jelentős különbséget jelent, mivel a jövőbeni nyereség a HAS-nál nem jelenik meg a számviteli mérlegben (1. táblázat).

1. táblázat					
Sematikus mérleg Szolvencia II, IFRS 17 és HAS szerint (illusztráció)					
Eszközök	Szolvencia II		IFRS 17	HAS	
	Források		Források	Eszközök	Források
Eszközök piaci értéke	Biztosítástechnikai tartalék	Jövőbeli pénzáramok jelenértéke	Jövőbeli pénzáramok jelenértéke	Eszközök könyvszerinti értéke	Saját tőke
		Kockázati ráhagyás	Kockázati kiigazítás		Számviteli tartalékok
	Saját tőke (implicit része a jövőbeni profit)	CSM (jövőbeni profit)	Saját tőke		

Az 1. táblázatban bemutatott, jelentősen leegyszerűsített, sematikus mérleg szemlélteti az SII és IFRS 17 szerinti biztosítástechnikai tartalékok közötti lényeges különbséget, az IFRS 17 által bevezetett CSM megjelenését. Fontos kiemelni azonban, hogy a két rendszerben a jövőbeni pénzáramok jelenértékének, illetve a kockázati ráhagyás számításának módszertana különböző. Ebből adódóan tehát értékük is jelentősen eltérhet (ami a táblázatban nem került illusztrálásra). A cikk megírásakor

⁶ Az általános mérési modell (GMM) a biztosítási szerződések IFRS 17 szerinti értékelésének alapja, bizonyos kivételekkel. Élet ágon a közvetlen nyereségrészesedést tartalmazó szerződésekre sok esetben a VFA mérési modellt alkalmazzák, mely meghatározott feltételek fennállása esetén kötelezően alkalmazandó. Nem-élet ágon a biztosítási szerződések értékelésénél leginkább a díjallokációs módszer az elterjedt (Premium Allocation Approach, PAA).

⁷ Hanák (2017) ismerteti az új szabvány alkalmazásának várható hatásait, az átmenet kérdéseit, valamint az IFRS 17 és a Szolvencia II szabályozás kapcsolatát.

ezen eltérésekre vonatkozó információ az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíjhatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority, EIOPA) 2024. április 15-én publikált jelentésében volt elérhető. Az *EIOPA (2024)* felmérése⁸ alapján a CSM nélküli IFRS 17 szerinti tartalék (jövőbeli pénzáramok jelenértéke és kockázati kiigazítás) értéke átlagosan 2,5 százalékkal alacsonyabb, mint az SII biztosítástechnikai tartalék (jövőbeli pénzáramok jelenértéke és kockázati ráhagyás) értéke. Ugyanakkor egyedi intézményi szinten lehetnek eltérések.

2. Az IFRS 17 hatása az IFRS-eket alkalmazó biztosítókra

Az egyedi pénzügyi beszámolóját IFRS-ek szerint készítő három magyar biztosító esetében az IFRS 17-re való áttérésnek közvetlen hatása volt. Először bemutatjuk, hogy milyen módszer alapján vizsgáltuk az IFRS 17-re áttérés hatását, majd a felügyeleti szempontból fontosabb minőségi, illetve mennyiségi hatásokat.

2.1. Az IFRS-eket alkalmazó intézményekre vonatkozó hatások felmérése

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) részéről a 2022. év során elkezdődött az IFRS 17-re való átállás felkészülési folyamatának szorosabb nyomon követése az érintett intézményeknél. Az IFRS 17 első alkalmazásának időpontját megelőző éves beszámolási időszak kezdete 2022. január 1., mely vonatkozási időre az IFRS-eket alkalmazó biztosítók elkészítették az IFRS 17 alkalmazásával készített nyitó mérlegüket. Az IFRS 17 alkalmazásának hatását tehát először a 2022. év eleji nyitó (azaz 2021. év végi) pénzügyi adatokra vonatkozóan elemeztük, értékeltük. Ezen elemzések elsősorban belső célokat szolgáltak, a hatások közzétételére ekkor még nem került sor.

Az IFRS 17 első alkalmazásának hatásait jelen elemzésben a három IFRS-eket alkalmazó magyar biztosító esetében az (érintett biztosítók kis száma és adatvédelmi szempontok miatt) nyilvánosan elérhető adatok alapján mutatjuk be. Az IFRS 4-ről IFRS 17-re történő áttérésnek a pénzügyi helyzetre, jövedelmezőségre gyakorolt hatására vonatkozóan első publikusan megjelenő információkat a 2022-re vonatkozó pénzügyi beszámolók tartalmaztak. Ezek azonban elsősorban az új standard bemutatására és alkalmazásából adódó módszertani hatásokra és a számviteli politikák jelentős változására tértek ki. Az IFRS-eket alkalmazó biztosítóknak a számviteli politikájuk kialakítása során el kellett végezniük a specifikus számviteli és közzétételi különbségek elemzését, majd ezt figyelembe véve kellett kialakítani az IFRS 17 implementálását tartalmazó számviteli politikájukat. A 2022. évi pénzügyi beszámolók a mennyiségi hatásokat csak korlátozottan mutatták be. E tekintetben

⁸ A felmérés a tőzsdén jegyzett európai biztosítói csoportokra vonatkozott, a számszaki adatok vonatkozási ideje 2023. június 30.

fontos mérföldkövet jelent, hogy 2024. május 31-ig az érintett biztosítók részéről elkészültek a 2023-ra vonatkozó, immár auditált beszámolók, melyek részletesen bemutatják az IFRS 17-re történő áttérés hatását.

Az elemzésben kitérünk a fontosabb minőségi hatásokra, illetve kihasználva az auditált adatok megjelenését, bemutatjuk a fontosabb számszaki hatásokat. 2021-re és 2022-re mutatjuk be az IFRS 17 alkalmazásának hatását a saját tőkére és a 2022. évi eredményre. Az adatok részletesebb elemzésére, magyarázatára nem vállalkoztunk, mivel azt maguk a biztosítók teszik meg nyilvánosan elérhető pénzügyi beszámolójukban.

Végezetül az IFRS-ek szerinti saját tőkét összehasonlítottuk az SII szerint számított saját tőke értékével (eszközök kötelezettségeket meghaladó többlete), így vizsgálva a kétféle értékelési mód közötti összhangot. E tekintetben a biztosítók szintén elvégezték saját értékelésüket, a Szolvencia II keretrendszer szerint készítendő közzétételi jelentésekben. A pénzügyi helyzetről és fizetőképességről szóló (Solvency and Financial Conditions Report, SFCR) jelentés D fejezetében ugyanis jogszabályi kötelességük bemutatni a pénzügyi beszámoló céljából végzett értékelés és az SII szerinti értékelés legfontosabb eltéréseit⁹.

2.2. Beszámolási, közzétételi szabályok az IFRS 17 alatt

Általánosságban az IFRS-ek szerinti beszámolók lényegesen különböznek a magyar számvitel szerinti, kötött formájú beszámolóktól. IFRS-ek alkalmazásakor nagyobb szabadságot biztosít a szabályozás a beszámoló formája, a megjelenítendő tételek tekintetében. A pénzügyi helyzet és átfogó jövedelem kimutatásoknak az alapvető és lényeges információkat és tételeket tartalmaznia kell. Az IFRS 17 alkalmazásának pozitív hozadéka, hogy a biztosítási szerződésekre és a kapcsolódó elszámolásokra vonatkozó magyarázatok és közzétételek köre jelentősen bővül, tartalmazza az elszámolt összegek magyarázatát, a jelentős döntéseket az IFRS 17 alkalmazásával kapcsolatban, és az IFRS 17 hatálya alá tartozó szerződésekből eredő kockázatok jellegének és mértékének bemutatását.

A korábbi – IFRS 4 – standard alkalmazása során még a biztosítástechnikai tartalékok megegyező értékelése miatt a HAS szerinti fő tételek megtalálhatók voltak az áttért intézmények beszámolójában, csak annál szabadabb, kötetlenebb módon, kizárólag a számukra lényeges tételeket jelenítették meg a biztosítók. Azonban az IFRS 17 alkalmazása esetén már lényegesen eltérő az értékelés és így a beszámolóban bemutatott adatok köre is, elsősorban az eredménykimutatás tekintetében

⁹ A Bizottság (EU) 2015/35 felhatalmazáson alapuló rendelete (2014. október 10.) a biztosítási és viszontbiztosítási üzleti tevékenység megkezdéséről és gyakorlásáról szóló 2009/138/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (Szolvencia II) kiegészítéséről 296. cikk: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/ALL/?uri=CELEX%3A32015R0035>

szembetűnő a különbség. A HAS szerinti eredménykimutatás a díjbevételekből indul ki, a legfontosabb ráfordítások pedig a kifizetett károk és a tartalékváltozás. Az IFRS 17 szerint a biztosítási bevétel ugyanakkor azt az összeget jelenti, amelyet a biztosító az adott szerződéscsoport kockázatának viseléséért, illetve a szerződéscsoportnak nyújtott egyéb szolgáltatásokért cserébe elvár (Hanák 2017). A biztosítási árbevétel keletkezése a biztosítási kötelezettség feloldásán alapul. A várható jövőbeni profitot a biztosítási szolgáltatással arányosan oldják fel a szerződés tartama alatt, a várható veszteséget viszont azonnal elszámolják. Mindez azt jelenti, hogy a biztosítási szerződésen elért eredmény összességében ugyanannyi, de időbeli realizálása jelentősen különbözhet. A biztosítási bevétel és ráfordítás IFRS 17 szerinti értelmezését Hanák (2017) részletesen bemutatta, Mottura (2021) tanulmánya pedig egy egyszerű példán keresztül vizsgálta az eredmény időbeni megjelenítését a három – I/II, nemzeti számvitel, IFRS 17 – rendszerben.

Az új beszámolási elvekre való átállás, a jelentések új formája és az új közzétételi kötelezettségek egyik fontos következménye, hogy az érintett biztosítók új KPI-kat határoznak meg a befektetők, tulajdonosok pontosabb tájékoztatása céljából (Kozma 2023: 108). Ezek összetételét tekintve vannak változatlanok (pl. szerződésszám, bruttó díjelőírás), tartalmilag változók (pl. kombinált mutató¹⁰) és új mutatószámok, például a CSM, mely a biztosító jövőbeni nyereséspotenciálját jellemző mutatószám. Az új típusú teljesítménymutatókat várhatóan nemcsak az áttért intézmények alkalmazzák, az anyavállalatuk felé IFRS-ek szerint jelentő, csoporthoz tartozó biztosítók működésére is hatással lehetnek.

2.3. Felügyeleti és statisztikai szempontok az új standard hatályba lépésével

Az IFRS-ek fő célja a gazdálkodók teljesítményének – valós idejű pénzügyi adatokra támaszkodva – azonos elvek szerint történő mérése, lehetővé téve a különböző szektorokban, különböző országokban működő intézmények közötti összehasonlítást, elsősorban a befektetők számára. A pénzügyi beszámolók egyéb célú felhasználhatósága ehhez képest háttérbe szorul, ami felügyeleti és statisztikai szempontból egyaránt megnehezíti a teljes biztosítási szektor együttes kezelését.

Az IFRS-eket nem alkalmazó biztosítók esetében a 192/2000 Kormányrendelet¹¹ meghatározza a pénzügyi beszámolók, a mérleg és eredménykimutatás szerkezetét és az egyes tételek tartalmát. Az IFRS-eket alkalmazó intézmények esetében a beszámolók szerkezetét, a vonatkozó IFRS-szabályok figyelembevételével az intézmények szabadon határozzák meg. Felügyeleti szempontból fontos, hogy – a szektor egészéhez hasonlóan – az IFRS-eket alkalmazó intézmények esetében is

¹⁰ Főleg nem-életbiztosítások esetén alkalmazott mutatószám, mely az adott évben a károokra fordított ráfordítást és a működés során felmerült költségeket veti össze a megszolgált díjjal. Leegyszerűsítve, 100 százalék alatti érték esetén profitábilisnak tekinthető az adott üzletág.

¹¹ <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0000192.kor>

rendelkezésre álljanak a pénzügyi helyzetre és jövedelemre vonatkozó kimutatások, és erről már év közben is legyen információ (negyedéves jelentések formájában). Az 59/2023. (XI. 24.) MNB rendelet¹² 6. és 7. melléklete tartalmazza a kisbiztosítóknak nem minősülő biztosítók felügyeleti jelentéstételi kötelezettségét, mely az IFRS-eket alkalmazók tekintetében új táblákkal bővült. Az új adatszolgáltatási táblák a pénzügyi helyzetre és átfogó jövedelemkimutatásra vonatkozó legfontosabb tételeket tartalmazzák. Felügyeleti oldalról az IFRS-eket alkalmazó biztosítók kockázati mutatói 2023 I. negyedévtől már ezen input adatokat is felhasználták.

Emellett fontos kiemelni, hogy statisztikai szempontból is felhasználjuk az így beérkező adatokat. Az MNB honlapján publikált biztosítói idősorok¹³ is tartalmaznak jövedelmezőségre vonatkozó információkat, ahova az IFRS-eket alkalmazó biztosítók által jelentett adatok szintén becsatornázódnak.

2.4. Saját tőkére, eredményességre gyakorolt hatás (IFRS 17 vs. IFRS 4, SII)

Az IFRS-eket alkalmazó biztosítók esetében tevékenységük jellegéből adódóan a meghatározó standardok a biztosítási szerződésekre vonatkozó (IFRS 4, majd IFRS 17), illetve a befektetéseik értékelését meghatározó pénzügyi instrumentumokra vonatkozó standardok (IAS 39, majd IFRS 9).

A biztosítási szerződések értékelésére 2023. január 1-től alkalmazandó az IFRS 17 standard. Elődje, az IFRS 4 rögzítette a biztosítási szerződés fogalmát, közzétételi követelményeket fogalmazott meg¹⁴, de megengedte a szerződések korábbi számviteli szabályok szerinti értékelését, így az IFRS-eket alkalmazó intézmények továbbra is a magyar számviteli szabályok alapján értékelték biztosítási szerződéseiket. Ehhez képest jelentős változást hozott az IFRS 17, ami egységes, de a korábbiaktól (HAS szerintitektől) lényegesen eltérő – valós értékelésen alapuló¹⁵ – értékelési elveket és módszertant határoz meg a biztosítási szerződések (és tartott viszontbiztosítási szerződések) értékelésre.

A befektetések értékelése az IAS 39 „Pénzügyi instrumentumok: megjelenítés és értékelés” standard szerint történt, az IFRS-elvekkel összhangban valós értéken (az SII szerinti gazdasági értékeléshez hasonlóan¹⁶). A biztosítóknak az IAS 39-et felváltó

¹² <https://njt.hu/jogszabaly/2023-59-20-2C>

¹³ <https://statisztika.mnb.hu/publikacios-temak/felugyeleti-statisztikak/biztositasi-piaci-szervezetek/biztositoi-idosorok>

¹⁴ A Kötelezettség Megfelelőségi Teszt (Liability Adequacy Test, LAT) előírásával megteremtette az első lépést afelé, hogy a biztosítási szerződések értékelése az aktuális pénzáram becslésén alapuljon (*Hanák 2017:35*).

¹⁵ Az IFRS 13 (Fair Value Measurement) 9. bekezdése a valós értéket úgy definiálja, mint az az ár, amelyet egy eszköz értékesítésekor kapnának, illetve egy kötelezettség átruházásakor kifizetnének egy piaci szereplők között létrejött szabályos ügylet alapján az értékelés időpontjában.

¹⁶ A Szolvencia II irányelv 75. cikke alapján az eszközöket azon az összegben kell értékelni, amelyen jól tájékozott, ügyleti szándékkal rendelkező felek között létrejött, szokásos piaci feltételek szerint lebonyolított ügylet során értékesíteni lehetne őket. A forrásokat azon az összegben kell értékelni, amelyen jól tájékozott, ügyleti szándékkal rendelkező felek között létrejött, szokásos piaci feltételek szerint lebonyolított ügylet során át lehetne ruházni vagy ki lehetne egyenlíteni őket.

IFRS 9 „Pénzügyi instrumentumok” standard hatályba lépése után is lehetőségük volt az IAS 39 alkalmazásának folytatására. Mivel kötelezettség oldalon az IFRS 4 nem hozta meg a biztosítási szerződések „valós értékelését”, a biztosítók átmeneti mentességet kaptak az IFRS 9 alkalmazása alól az IFRS 17 első alkalmazásáig. Az IAS 39-hez képest az IFRS 9 hatására az értékelési alapelv, a „valós értékelés”, nem változott.

A magyar biztosítók 2022. január 1-től (az IFRS 17 kötelező alkalmazása előtti évtől) alkalmazzák az IFRS 9 standardot. A CIG biztosítók előtte az IAS 39 szerint értékelték befektetéseiket, az IFRS 9 hatása számviteli politikájukra jelentős volt, de az azonos értékelési elv miatt az áttérés saját tőkére gyakorolt hatása nem volt jelentős (összehasonlító adatok bemutatására nem volt szükség). A Gránit Biztosító az IFRS-ekre történő áttéréstől kezdve – 2022. január 1-jétől – alkalmazza az IFRS 9-et, számára a HAS-hoz képest jelentős változás volt az IFRS 9 alkalmazása. Az addig amortizált bekerülési értéken értékelt értékpapírjait valós értéken kezdte értékelni (a befektetések valósérték-különbözete 2021. január 1. vonatkozási időre 636 millió forint, 2021. december 31-re –1,7 milliárd forint volt). Összességében a HAS-ról IFRS-ekre történő áttérése 2021. év eleji 324 millió forintos sajáttőke-növekedést, 2021. év végi időpontra 1,3 milliárd forint sajáttőke-csökkenést okozott a Gránit Biztosító számára.

Az IFRS 9 az IAS 39-hez képest a befektetések tekintetében alkalmazott kategóriák, a besorolás szabályai, az elszámolandó tételek (például értékvesztés) tekintetében hozott jelentős változást. Az eszközök és kötelezettségek értékelésének összhangja szempontjából ezért fontos a két standard – IFRS 17 és IFRS 9 – együttes alkalmazása.

A biztosítók az IFRS 17 első alkalmazása előtt már alkalmazták az IFRS 9-et eszköz oldalon, így tisztán az új standard, az IFRS 17 alkalmazásának hatását mutatjuk be 2021–2022-re vonatkozóan. A 2022-es és 2023-as éves beszámolók alapján a 2. táblázatban gyűjtöttük össze a főbb adatokat.

A 2021. évi saját tőke az IFRS 4-ről IFRS 17-re történő áttérés hatására háromból két intézmény esetén jelentős sajáttőke-növekedéssel járt. A két intézménynél a saját tőke növekedését az okozta, hogy a kötelezettségek értéke jelentősebb mértékben csökkent, mint az eszközök értéke. A kötelezettség oldali változást természetesen a biztosítási szerződések eltérő értékelése vezérelte.

2. táblázat**Az áttért intézmények beszámolóí alapján az IFRS 17 alkalmazásának hatása a saját tőkére és az éves eredményre**

	IFRS 17 (millió Ft)	Változás az IFRS 4-hez képest		Változás az SII-höz képest	
		millió forint	%	millió forint	%
Saját tőke – 2021. december 31.					
CIG Életbiztosító	19 350	7 128	58	232	1
CIG EMABIT	3 689	-430	-10	-594	-14
Gránit Biztosító	27 587	12 107	78	-202	-1
Adózott eredmény – a 2022. évre					
CIG Életbiztosító	1 886	429	29	n.é.	n.é.
CIG EMABIT	-473	357	43	n.é.	n.é.
Gránit Biztosító	6 220	1 222	24	n.é.	n.é.
Egyéb átfogó jövedelem – 2022-ben					
CIG Életbiztosító	-1 421	2 311	62	n.é.	n.é.
CIG EMABIT	24	102	131	n.é.	n.é.
Gránit Biztosító	-916	800	47	n.é.	n.é.
Saját tőke – 2022. december 31.					
CIG Életbiztosító	18 115	9 867	120	446	3
CIG EMABIT	4 239	27	1	193	5
Gránit Biztosító	32 891	14 130	75	1 362	4
<i>Megejegyzés: n.é. – nem értelmezhető</i>					
<i>Forrás: SII adatok a Biztosítók honlapján közzétett 2021-re és 2022-re vonatkozó SFCR-jelentések alapján (letöltés ideje: 2024. május 27.), Pénzügyi beszámolóik adatai az Igazságügyi Minisztérium Céginformációs és az Elektronikus Cégeljárásban Közreműködő Szolgálat (E-beszámoló) honlapjáról letöltött, 2022-re és 2023-ra vonatkozó beszámolóik alapján (Letöltés ideje: 2024. június 4.)</i>					

2022-re az IFRS 4-hez képest az IFRS 17 szerinti saját tőke tovább nőtt, ez elsősorban a 2022. évi IFRS 17 szerinti nagyobb eredménynek és egyéb átfogó jövedelemnek köszönhető. Ez utóbbi tétel 2022-ben jellemzően negatív volt, vélhetően az egyéb átfogó eredménnyel szemben valóban értékelt befektetések értékének csökkenése miatt (magas hozamkörnyezet). IFRS 17 alkalmazásakor – OCI opció¹⁷ alkalmazása esetén – ezt valamelyest kompenzálja a tartalékok diszkontálása kapcsán a kamatlábak változásából eredő tartalékcsökkenés egyéb átfogó jövedelemben elszámolt hatása.

¹⁷ Az egyéb átfogó jövedelem (Other Comprehensive Income, OCI) olyan bevételi és ráfordítási tételeket foglal magában (ideértve az átsorolás miatti módosításokat is), amelyek nem kerülnek megjelenítésre az eredményben, ahogy azt egyéb IFRS-ek előírják, vagy lehetővé teszik. IFRS 17 szerint a biztosítók választhatják, hogy a pénzügyi feltételezések (például hozamfeltételezések) változásából eredő hatásokat egyéb átfogó jövedelemben számolják el.

A 2022. évi eredmény mindhárom biztosító esetében magasabb volt IFRS 17 szerint, azonban a sajáttőke-arányos nyereség (return on equity, ROE) két intézmény esetében csökkent az IFRS 4-hez képest. A beszámolókból is jól látható az új standard alkalmazásának azon előnye, hogy az egyes portfóliócsoportok eredményességét a beszámolók részletesen (szegmensenként) is bemutatják. Ez az átláthatóságot, az eredmény forrásának jobb megismerését jelentősen növeli.

A 2. táblázatban szerepel a Szolvencia II szerint számított saját tőke értéke (eszközök kötelezettségeket meghaladó többlete). Összességében az SII és az IFRS 17 szerinti értékelés közötti hasonlóságokból adódóan, várakozásainknak megfelelően az látható, hogy az IFRS-eket alkalmazó intézmények esetében a Szolvencia II keretrendszer mennyiségi követelményeinek való megfelelése érdekében végzett számítások (gazdasági mérleg, tőkemegfelelésre vonatkozó számítások) és a pénzügyi beszámolók céljából végzett számítások közötti összhang erősödik (az SII szerinti saját tőke az IFRS 17 szerinti saját tőkéhez hasonló).

3. Az IFRS 17 hatása az IFRS-számításokat a csoportnak készítő biztosítókra

Az egyedi pénzügyi beszámolójukat magyar számvitel szerint készítő, de a csoport számára IFRS-számításokat végző 12 biztosító esetében az IFRS 17-re áttérés hatása vegyes képet mutat. Az ezen intézményi kör esetében is elsőként bemutatjuk, hogy milyen módszer alapján vizsgáltuk ezt a hatást. Ezt követően megismerkedünk a legfontosabb minőségi, majd a mennyiségi hatásokkal. Mivel csak 11 intézmény tudott megbízható adatokat szolgáltatni, a számszaki elemzéseknél csak az ő adataikat mutatjuk be.

3.1. IFRS adatokat csoport felé jelentő biztosítókra vonatkozó hatások felmérése

A 12 érintett biztosító esetében tehát a csoporthoz tartozás tényének köszönhető az IFRS-számítások végzése. Ebben az esetben először nemzetközi kitekintést tettünk, annak jobb megértése érdekében, hogy az anyavállalatok országában milyen IFRS-ekre vonatkozó szabályozás van érvényben, hiszen ez közvetetten hatással lehet arra, hogy a leányvállalatoktól milyen mélységű IFRS-számításokat várnak el.

A felügyeleti tapasztalatok alapján az IFRS 17 első alkalmazása ezen intézmények esetében is átfogó felkészülést tett szükségessé. Elkészítették 2021. év végére vonatkozóan az IFRS 17 alkalmazásával a 2022. évi nyitó mérlegüket, és különböző mélységben vizsgálták az új standard alkalmazásának hatásait.

Az IFRS 17-re történő átállás hatásainak felmérése érdekében az MNB 2023 tavaszán kérdőíves felmérést végzett a leginkább érintett (csoporthoz tartozó közepes és nagy méretű) biztosítók körében, 12 érintett biztosítótól gyűjtve így információt. Ennek a felmérésnek része volt egy számszaki adatkérés is, az IFRS-számítások szerinti főbb mérleg- és eredményadatok bekérése 2022. év végi vonatkozású időre.

Ez a gyakorlatban a 2.3. részben már említett IFRS-eket alkalmazó intézményekre vonatkozó – az MNB nemzeti adatszolgáltatás részét képező – adatszolgáltatási táblák fő sorainak bekérését jelentette. 11 biztosító tudott erre vonatkozóan kellően megbízható adatot nyújtani.

A számszaki hatások bemutatása során jellemzően aggregált adatokra fogunk támaszkodni. Bár hasonló adatokat fogunk elemezni, mint az áttért intézmények esetében, két fontos különbségre azonban már itt érdemes felhívni a figyelmet.

Egyrészt a kiindulási alapot ezen intézmények esetében a nemzeti számvitel szerinti mérleg- és eredményadatok adják, ehhez képest vizsgáljuk az IFRS-ek hatását. Ebben az esetben tehát nem tudjuk tisztán az IFRS 17 alkalmazásának hatását vizsgálni, mert mind az eszköz oldal (befektetések, tartott viszontbiztosítási szerződések), mind a kötelezettség oldal (biztosítási szerződések) jelentősen eltérő értékelés alá esik a HAS-értékeléshez képest.

Másrészt az adatok feldolgozása során több esetben felmerült, hogy az intézmények nem rendelkeznek ellenőrzött, auditált adatokkal, így csak tájékoztató jelleggel bocsátották rendelkezésre az információkat (egy esetben adatminőségi problémák miatt nem használtuk fel az adott intézménytől kapott adatokat). Emiatt jelen elemzés is csak tájékoztatási céllal készült, amit az esetleges további felhasználása esetén is szükséges figyelembe venni.

Érdemes figyelembe venni azt is, hogy az elemzés vonatkozási ideje a 2022. év vége volt, amikor a makrogazdasági környezet hektikussága (kedvezőtlen tőkepiaci hozamok, magas hozamkörnyezet) jelentős hatással volt a gazdasági értékelésre (IFRS-, SII-számítások).

Ezen intézményi kör tekintetében is összevetettük az IFRS-ek szerinti adatokat a Szolvencia II szerinti számításokkal, és ebből a szempontból is vizsgáltuk az eredményeket.

3.2. Csoporthoz tartozás – nemzetközi kitekintés

A magyar biztosítók német, holland, osztrák, belga és francia (tőzsdén jegyzett) biztosítói csoportok tagjai, így az ezekben az országokban fennálló szabályozási környezet közvetve hatással van arra, hogy a hazai biztosítók milyen szinten, mélységben alkalmazzák az IFRS-ek szerinti számításokat.

A nemzetközi számviteli rendszerek alkalmazhatóságára vonatkozó európai szabályozás szerint a 1606/2002/EK¹⁸ rendelet alapján a tőzsdén jegyzett társaságok konszolidált beszámolójukat IFRS-ek szerint kötelesek készíteni. Emellett tagállami döntés annak meghatározása, hogy

¹⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 1606/2002/EK rendelete (2002. július 19.) a nemzetközi számviteli standardok alkalmazásáról (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX%3A32002R1606>)

- i. a tőzsdén nem jegyzett csoportok konszolidált beszámolójukat,
- ii. a tőzsdén jegyzett biztosítók egyedi beszámolójukat,
- iii. a tőzsdén nem jegyzett biztosítók egyedi beszámolójukat készíthetik-e IFRS-ek szerint.

Az egyes európai országokban ezért eltérő szabályok, követelmények születtek és vannak érvényben. Az IFRS-ek alkalmazása egyes országokban kötelező, máshol opcionális vagy bizonyos kivételekkel alkalmazható. A Biztosítási Felügyelők Nemzetközi Szövetsége (International Association of Insurance Supervisors, IAIS) tett közzé 2022-re olyan adattáblát (*IAIS 2022*), mely az európai országok esetében bemutatja a nemzetközi standardok alkalmazása tekintetében fennálló szabályozást (3. táblázat). A táblázat azzal a fenntartással kezelendő, hogy időközben változhatott a szabályozás az egyes országokban.

3. táblázat					
IFRS-ekre vonatkozó szabályozás (EU27)					
		Konszolidált beszámolók kezelése: Tőzsdén nem jegyzett csoportok konszolidált beszámolójára megengedett-e az IFRS-ek alkalmazása?			Összesen
		Kötelező	Megengedett	Nincs róla rendelkezés	
Egyedi beszámolók kezelése: Tőzsdén jegyzett biztosítók egyedi beszámolójára megengedett-e az IFRS-ek alkalmazása?	Kötelező	Ciprus, Észtország, Görögország, Horvátország, Lettország, Litvánia, Málta, Szlovénia	Csehország, Magyarország	–	10
	Megengedett	Szlovákia	Bulgária, Hollandia, Írország, Lengyelország, Luxemburg, Németország	–	7
	Nincs róla rendelkezés	Belgium, Olaszország	Ausztria, Dánia, Finnország, Franciaország, Románia, Spanyolország, Svédország	Portugália	10
Összesen		11	15	1	27

Megjegyzés: A táblázat nem mutatja be a kivételeket, engedményeket. Például a tőzsdén nem jegyzett biztosítók egyedi beszámolója tekintetében Magyarország esetében alapvetően a „Megengedett” kategória az irányadó, a biztosítók választhatják az IFRS-ek alkalmazását, de a kölcsönös biztosító egyesületek ez alól kivételek, ami a táblázatban nem jeleníthető meg. A tőzsdén nem jegyzett biztosítók egyedi beszámolóira (iii. kategória) vonatkozó szabályokat színekkel jelöltük: kézzel a „Kötelező”, feketével a „Megengedett” és zölddel a „Nincs róla rendelkezés” kategóriákat.

Forrás: IAIS (2022) alapján szerzők által szerkesztve

A 3. táblázatban látható, hogy a tőzsdén nem jegyzett biztosítókra vonatkozó szabályozást jelentősen befolyásolja az is, hogy az adott ország milyen csoportbeszámolókra vonatkozó szabályozást hozott, illetve hogy az egyedi beszámolók tekintetében mennyire megengedett az IFRS-ek alkalmazása.

Jól látható az európai szabályozási környezet sokszínűsége. Az egyedi beszámolókra vonatkozó szabályozásban a tőzsdén nem jegyzett biztosítók esetében kevésbé jelenik meg elvárásként vagy opcióként az IFRS-ek alkalmazása, mint a tőzsdén jegyzett biztosítóknál. A táblázat a pillanatnyi összképet mutatja, itt is meg kell említeni, hogy az új – IFRS 17 – standard egységes módszertant határoz meg a biztosítók fő tevékenységéhez kötődő elszámolásokhoz, ami jelentős előrelépés a biztosítók eredményének és pénzügyi helyzetének összehasonlíthatósága terén. Ez azzal is járhat, hogy a közeljövőben több országban felülvizsgálják az IFRS-ek alkalmazhatóságára vonatkozó szabályozást, esetleg nyitás történik a nemzetközi standardok szélesebb körű alkalmazása felé.

3.3. A minőségi kérdőívek alapján végzett felmérés eredményei

A minőségi kérdőívek feldolgozásának eredménye alapján a csoportokra jellemző anyaországi szabályozás közvetetten, illetve a csoport intézkedései közvetlenül és jelentősen kihatnak a helyi szintű vállalatirányításra, tervezésre, jelentési kötelezettségekre, amelynek szignifikáns költségvonzata is kimutatható, azaz a hatások mérhetők, számszerűsíthetők.

A minőségi kérdőíves felmérés négy fő témakört vizsgált:

1. Az IFRS-ekre történő áttérésre vonatkozó tervek és a jelenlegi érintettség (például adatszolgáltatási kötelezettség).
2. Részvétel az IFRS 17-számításokban és az eredmények felhasználása a biztosító működése során.
3. Az IFRS 17-re felkészülés erőforrás- és költségigénye költségtípusok szerinti bontásban, valamint munkaerőkapacitás-igénye. (Ezen kérdéskör az IFRS-ekre áttért biztosítókra is vonatkozott, az IFRS 17-re történő áttérés költségigényét a 4. részben összesítve mutatjuk be).
4. Az IFRS 17-számítások során alkalmazott módszertanok.

A kérdőívek feldolgozásának eredményei alapján az IFRS-ekre történő esetleges áttérést jellemzően sem az anyavállalatok, sem a helyi entitások nem tűzték még ki célul, ugyanakkor a kérdést folyamatosan mérlegelik.

A 12 vizsgált biztosítóból 10 szolgáltató kvantitatív és kvalitatív adatokat az anyavállalat részére, döntően negyedéves rendszerességgel, de van intézmény, amely havi rendszerességű adatszolgáltatást is teljesít. Egyik intézménynél sincs elkülönült egység az IFRS 17 adatszolgáltatással, jelentéssel kapcsolatos kötelezettségek teljesítésére, de az egyes fő kompetenciaszinteken vannak erre külön megjelölt személyek, a felelősségi kompetenciákat is kialakították. A felkészülés és alkalmazás során a létszámnövekedés 2023-tól intézményenként változó, legmagasabb növekedés az aktuáriusi területen volt, ezt követte a számvitel és az IT, mivel ezek az IFRS 17-adatszolgáltatást készítő legfontosabb szakterületek.

Az anyavállalatuk felé adatot szolgáltató biztosítók aktívan részt is vesznek az IFRS 17 szerinti biztosítástechnikai tartalékok számításában, különböző mélységben. Az intézmények fele kevésbé involvált az IFRS 17 szerinti számításokba, csak a szükséges alapadatokat továbbítják az anyavállalat részére, illetve jelentős egyszerűsítésekkel kiszámított IFRS-ek szerinti biztosítástechnikai tartalék továbbítása történik. Három biztosító végez részletes IFRS 17 szerinti számításokat helyileg, de ők is nagyban támaszkodnak az anyavállalati rendszerekre.

Osztalékfizetési szempontból csak két intézmény jelezte, hogy az IFRS szerinti eredményességet is figyelembe veszik, de ennek hatását elhanyagolhatónak ítélték. Nagyobb hatás azonosítható a KPI-k alkalmazása tekintetében. Az intézmények zöme (9) már IFRS-alapú – újonnan kifejlesztett – KPI-eket is alkalmaz, ennek működésükre gyakorolt hatását négyen találták jelentősnek.

A felmérés alapján az új szabályozás jelentősen megváltoztatja az üzleti tervezést, új tervezési folyamatokat kell bevezetni, a pénzügyi terveket már az új standarddal összhangban állítják össze az intézmények. 12 biztosítóból kilenc felhasználja az üzleti tervezés során az IFRS 17-adatokat, ennek hatását tevékenységre három intézmény alapvetőnek, öt jelentősnek ítélte.

A felmérésben részt vevő intézmények szakmai támogatást kaptak az anyacégtől, döntően a csoport fejleszti és működteti az adatok összegyűjtését és az adattárat. A módszertani kérdések, választások tekintetében is nagyon erősen látszik az anyavállalat meghatározó szerepe, így az alkalmazott módszerek (például a kockázati ráhagyás számításának módszere) vegyes képet mutatnak.

Az IFRS 17-számítások során alkalmazott értékelési módszereket tekintve nem-élet ágon a biztosítási szerződések értékelésénél leginkább a díjallokációs módszer (PAA) az elterjedt, mely opcionálisan alkalmazható a feltételek fennállása esetén. Élet ágon a közvetlen nyereségrészesedést tartalmazó szerződésekre sok esetben

a VFA mérési modellt alkalmazzák, mely meghatározott feltételeinek fennállása esetén kötelezően alkalmazandó. A GMM mérési modellt a legtöbb biztosító (10 db) 0–10 százalékban alkalmazza csupán, és a többiek is bőven 50 százalék alatti mértékben.

3.4. A saját tőkére és eredményességre gyakorolt hatás (IFRS vs HAS, SII)

A 3.1 részben említettek szerint 11 biztosító nyújtott be IFRS-ek szerinti számításokat az MNB 2023. tavaszi felmérése során. A következőkben ezen felmérés eredményeit elemezzük részletesebben. A bemutatott adatok 2022. év végére vonatkoznak, és tájékoztató jellegűek.

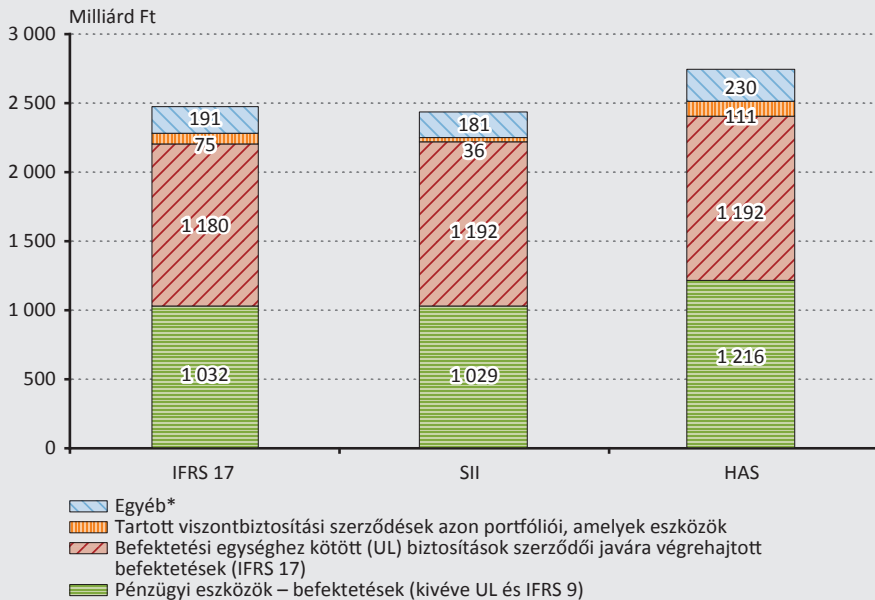
3.4.1. Eltérések eszköz oldalon

Az IFRS-ek szerint az összes eszköz értéke (2 477 milliárd Ft) 10 százalékkal alacsonyabb a nemzeti számvitel szerinti összes eszközök értékénél a jelentősen eltérő értékelési módszertan eredményeként. A befektetések tekintetében az IFRS-ek döntően piaci értékelést követelnek meg, melyhez (ahol csak lehet) megfigyelhető és aktuális piaci árakat és egyéb paramétereket szükséges alkalmazni, szemben a HAS szerinti értékeléssel, mely a unit-linked életbiztosítások szerződői javára végrehajtott befektetések kivételével jellemzően könyv szerinti értékelést ír elő. Ennek megfelelően a legnagyobb eltérés a unit-linked-en kívüli befektetések mögötti pénzügyi eszközöknél¹⁹ jelentkezik, ahogy ez az 1. ábrán is látható: az IFRS szerinti érték (1 032 milliárd Ft) 15 százalékkal alacsonyabb a HAS szerinti értéknél. A unit-linked biztosítások szerződői javára végrehajtott befektetések esetében nem meglepő módon nincs lényeges különbség az értékek között.

A befektetéseknél jóval kisebb tétel (az IFRS-ek szerinti eszközök 3 százaléka) a viszontbiztosítói megtérülés (viszontbiztosítóra jutó tartalékrész), ahol az értékelésbeli különbségek IFRS 17 és HAS szerint jelentősek (az 1. ábrán tartott viszontbiztosítási szerződésként szerepel ez a tétel). Ennek hatása főleg intézményi szinten lehet jelentős, nagyobb viszontbiztosítói kitétséggel rendelkező nem-életbiztosítók esetében. Az IFRS 17 szerint számított viszontbiztosítói megtérülések értéke jellemzően alacsonyabb, vagy közel azonos a HAS szerint számítottéhoz képest.

¹⁹ A nem unit-linked befektetések jelentős része közvetlenül államkötvénybe van fektetve (G. Szabó – Nagy 2021:179).

1. ábra
A 2022. év végi összes eszköz a különböző értékelési módok szerint

Megjegyzés: az adatok a mintában szereplő 11 biztosítóra vonatkoznak, * az egyéb kategóriába vontuk össze az eszköz oldal további sorait (pl. pénzeszközök és -egyenértékesek, követelések, saját használatú ingatlanok, gépek, berendezések, immateriális javak és goodwill, egyéb eszközök)

Forrás: MNB felmérés, 2023

Az 1. ábrán látható még az összes eszköz értéke SII szerint. Az eszközoldalon domináns részt jelentő befektetések tekintetében a kétféle értékelés hasonló módszertanon alapul, ennek megfelelően az IFRS-ek szerinti biztosítói mérlegek eszközoldala sem tér el jelentősen az SII szerintitől, amit a vizsgált adatok alátámasztottak (2 százalékos eltérés). Az összes eszközérték tekintetében leginkább a tartott viszontbiztosítási szerződések és egyéb eszközök értékében látható különbség. A vizsgálat alapján a tartott viszontbiztosítási szerződések IFRS 17 szerinti értéke összességében magasabb, mint az SII szerinti értékük.

3.4.2. Eltérések kötelezettség oldalon

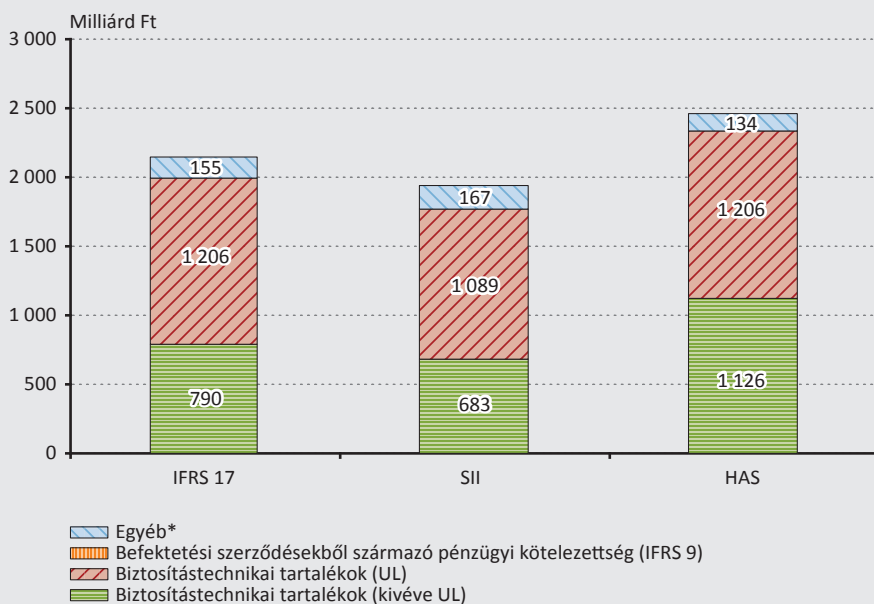
Az összesített, 11 biztosító által beküldött adatok alapján az IFRS 17 szerinti kötelezettségek értéke (2 151 milliárd Ft) 13 százalékkal alacsonyabb a magyar számvitel szerinti értékhez képest, ez a 2. ábrán látható. A legjelentősebb tételt adó biztosítástechnikai tartalékok HAS-értékeléshez képest az IFRS 17 szerint jellemzően alacsonyabbak. Ennek elsődleges oka, hogy az IFRS 17 – az SII-számításokhoz hasonlóan – a diszkontált legjobb becslés alapján képez tartalékokat. Összességében a vizsgált 11 biztosítónál elmondható, hogy az IFRS 17 szerinti tartalék alacsonyabb volt, mint a HAS szerint, és csak egy intézménynél fordult elő IFRS 17 szerint

magasabb tartalék. A tartalékokat emellett érdemes élet, nem-élet ág tekintetében külön is vizsgálni.

Élet ágon, ha az IFRS 17 számítás során alkalmazott aktuális diszkontráta magasabb, mint a nemzeti számvitel szerinti matematikai tartalékok számolásánál alkalmazott technikai kamatláb, akkor az IFRS 17-tartalék meghatározó részét adó jövőbeli pénzáramok legjobb becslésének értéke várhatóan alacsonyabb lesz, mint a nemzeti számvitel szerinti matematikai tartalék értéke.

A nem-élet ági biztosítástechnikai tartalékok tekintetében leginkább a kártartalék (Liability for incurred claims, LIC) esetében alkalmazott diszkontálás okozza az eltérést, így jellemzően (főleg magas hozamkörnyezet esetén) a HAS szerinti tartaléknál alacsonyabb IFRS 17 szerinti kártartalék adódik. Emellett a HAS szerinti biztosítástechnikai tartalék gyakran tartalmaz prudenciát (biztonsági többletet), míg az IFRS 17 legjobb becslés (várható érték) elvű, amit kiegészít a kockázati ráhagyás (Risk adjustment, RA).

2. ábra
A 2022. év végi összes kötelezettség különböző értékelési módok szerint

Megjegyzés: az adatok a mintában szereplő 11 biztosítóra vonatkoznak, * az egyéb kategóriába vontuk össze a kötelezettség oldal további sorait (pl. tartott viszontbiztosítási szerződések azon portfóliói, amelyek kötelezettségek, pénzügyi kötelezettségek – kölcsönök és pénzügyi viszontbiztosítás, határidős ügyletek, lízing kötelezettség, szállítói és egyéb tartozások, halasztott adókötelezettség, alárendelt kötelezettségek, egyéb kötelezettségek és céltartalékok)

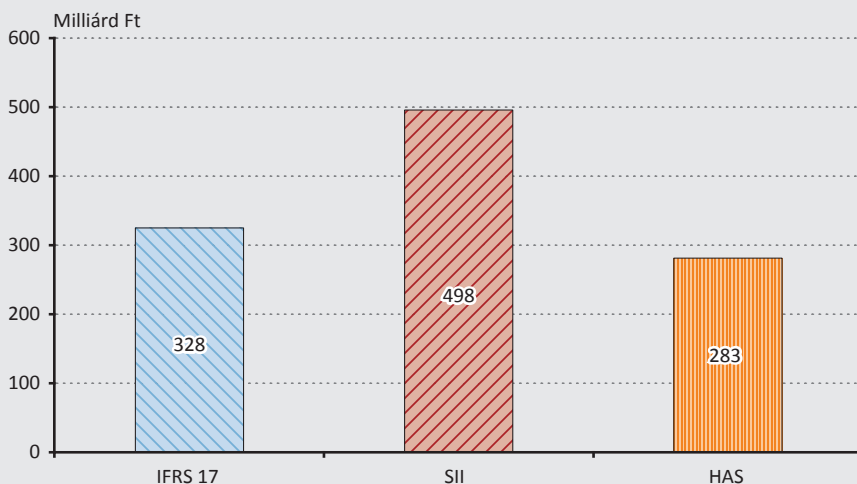
Forrás: MNB felmérés, 2023

A 2. ábra lehetőséget nyújt az IFRS 17-számítások SII-adatokkal történő összevetésére is. Az aggregált adatok alapján az IFRS 17 szerinti kötelezettségek értéke 11 százalékkal meghaladja az SII szerinti kötelezettségek értékét (1 939 milliárd Ft). A biztosítástechnikai tartalékok képzésének módszertani alapja mindkét rendszerben hasonló, a diszkontált legjobb becslés és a kockázati ráhagyás mindkét rendszerben megjelenik, ugyanakkor a szabályozás részleteiben fontos eltéréseket is tartalmaz (pl. szerződés határ, alkalmazott diszkontráta, szerződések eltérő csoportosítása, veszteséges szerződés csoportoknál a veszteség azonnali elszámolása, a kockázati ráhagyás számításának konkrét módszertana). A felmérés alapján azt tapasztaltuk, hogy a 11 vizsgált biztosító tekintetében az IFRS 17 szerinti biztosítástechnikai tartalékok magasabbak voltak, mint az SII szerinti tartalékok.

Az IFRS 17 és SII módszertan közötti hasonlóságokat, különbségeket több tanulmány is vizsgálta az elmúlt időszakban (*Deloitte 2020; PwC 2017*). Az *EIOPA (2024) IFRS 17 hatásait bemutató jelentése európai biztosító csoportok 2023. június 30. vonatkozó idejű adatain elemzi a kétféle számítási módszertan hasonlóságait, különbségeit és számszaki hatásait. A jelentés eredményei is azt mutatták, hogy az IFRS 17 szerinti tartalékok jellemzően magasabbak az SII szerinti tartalékhoz képest mind élet, mind nem-élet ágon. Az EIOPA-felmérés szerint élet ágon az IFRS 17-tartalékok 5 százalékkal magasabbak voltak, mint az SII-tartalékok a CSM miatt. Ettől eltekintve az SII-tartalék (jövőbeli pénzáramok jelenértéke és kockázati ráhagyás) jellemzően magasabb, mint az IFRS 17 szerinti CSM nélküli tartalék (jövőbeli pénzáramok jelenértéke és kockázati kiigazítás). Nem-élet ágon azt mutatta a felmérés, hogy jellemzően magasabb az IFRS 17 szerinti tartalék, mint az SII szerinti. Nem-élet ágon az IFRS 17 esetén a jellemző tartalékszámítási módszer a PAA módszer, az EIOPA-felmérés eredményei szerint az így értékelt tartalékok 10,2 százalékkal magasabbak, mint az SII-tartalékok.*

3.4.3. *Eltérések a saját tőkében*

Aggregált szinten az IFRS-ek alkalmazása esetén adódó saját tőke a magyar nemzeti számviteli saját tőkénél magasabban alakult a vizsgált intézmények esetében (a gazdasági értékelés hatásaként), viszont az SII szerinti saját tőkénél alacsonyabban (az SII szerinti rendelkezésre álló tőkének ebben az elemzésben az eszközök kötelezettségeket meghaladó többletét tekintjük, ehhez hasonlítjuk az IFRS-ek szerinti nettó eszközértéket). Az összehasonlítást a 3. ábra mutatja.

3. ábra**A 2022. év végi saját tőke különböző értékelési módok szerint**

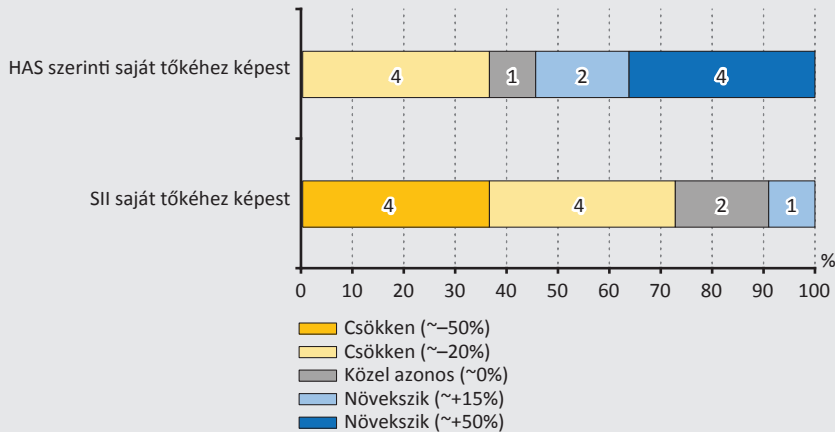
Megjegyzés: az adatok a mintában szereplő 11 biztosítóra vonatkoznak.

Forrás: MNB felmérés, 2023

A saját tőke vizsgálata kapcsán ki kell emelni, hogy 2022-re vizsgáljuk a saját tőke értékét különböző értékelési módszertanok (prudenciális szempontú és kétféle számviteli értékelés) szerint. Ezt az évet pedig a magas hozamkörnyezet és a negatív tőkepiaci hozamok jellemezték, ami elsősorban a gazdasági értékelésre támaszkodó értékelési módokra volt jelentősebb hatással. Összességében, mivel a saját tőke számos hatás – külső hatások és intézményi jellemzők – eredőjeként alakul, nem egyértelmű, hogy az egyes években az IFRS-ek alkalmazása növekedést vagy csökkenést okozna az intézményeknél.

A 4. ábra 1. sávja a magyar számvitel szerinti saját tőkéhez képest mutatja a saját tőke változását, az aggregált adatokat tartalmazó 3. ábrához képest pontosabb képet nyújt a 11 biztosító saját tőke változása tekintetében. Látható, hogy a jelentősen eltérő (eszköz és kötelezettség oldalt is érintő) értékelési módszertanok miatt ezen összehasonlításkor kevésbé egyértelmű a saját tőke-változás iránya. Elsősorban – hat esetben – a saját tőke (kisebb vagy nagyobb mértékű) növekedése figyelhető meg, viszont 4 esetben csökkenés tapasztalható. Jellemzően a saját tőke növekedéséhez vezet, hogy az IFRS-ek szerint a kötelezettségek (elsősorban biztosítástechnikai tartalékok) összértéke jobban csökken, mint az eszközérték. Emellett az intézmények másik részénél tapasztalt saját tőke csökkenésének oka lehet, hogy az IFRS-ek szerinti eszközérték jelentősebben csökkent a HAS szerinti eszközértékhez képest. A 2022-re jellemző gazdasági környezet alakulásából adódóan a saját tőkében elszámolt befektetés oldali nem realizált veszteség okozhatja az HAS-hez képest akár jelentősen alacsonyabb saját tőkét.

4. ábra
A 2022. év végi saját tőke változása

Megjegyzés: az adatok a mintában szereplő 11 biztosítóra vonatkoznak.

Forrás: MNB felmérés, 2023

Az SII szerinti saját tőkéhez viszonyítva az IFRS-ek szerinti saját tőke alakulásában jobban azonosítható az IFRS 17 alkalmazásának közvetlen hatása, mivel a befektetések értékelése a két rendszerben hasonló. Az SII saját tőkéhez képest jellemzően csökken az IFRS-ek szerinti saját tőke (4. ábrán, 2. sáv), 11 biztosítóból nyolc esetben, három esetben közel azonos, vagy valamivel magasabb az IFRS-ek szerinti saját tőke értéke.

Az intézmények többségénél tapasztalt SII szerinti saját tőkénél alacsonyabb IFRS 17 szerinti saját tőkét leginkább az SII és az IFRS 17 szerinti értékelések közötti elvi különbségeknek tulajdonítottuk, melyek közül az alábbi három különbséget emelnénk ki, melyek növelik az IFRS 17 szerinti tartalékokat (és ezzel csökkentik a saját tőkét).

Az IFRS 17 szerinti tartalékot az SII szerintihez képest növeli, hogy míg SII-értékeléskor a meglévő szerződések jövőbeni profitja negatív tételként a biztosítástechnikai tartalék része (így a saját tőkét növeli). Ezzel szemben az IFRS 17 szerint a jövőbeni profitot a biztosítástechnikai tartalékban, a fennmaradó fedezetekre vonatkozó kötelezettség (liability for remaining coverage, LRC) részeként határolják el CSM formájában, növelve a tartalékot. A CSM-et nem azonnal, hanem majd a biztosítási szerződés teljes élettartamára elosztva, fokozatosan oldják fel.

A rövid (éven belüli) nem-élet ági biztosítástechnikai tartalékok tekintetében az IFRS 17-et alkalmazó biztosítók legtöbb esetben az egyszerűsített PAA-módszert alkalmazzák. Ez esetben az LRC (díjtartalék) számítása a magyar számviteli meg nem szolgált díjak tartalékához hasonló módszer szerint történik (EIOPA 2024:13), mely jellemzően az SII szerinti díjtartaléknál magasabb díjtartalékot eredményez. Az SII-

díjtartalék ugyanis tartalmazza a vonatkozási időponttól a szerződések határáig tartó időszakra eső (jövőbeni) díjak várható nyereségtartalmát. Ez az előrehozott nyereség (mint negatív tartalékrész) csökkenti az SII szerinti tartalékot (Bora et al. 2016a:22).

Emellett az IFRS 17 esetében növelheti a tartalékokat, hogy a szerződéseket kisebb, más elvek alapján képzett csoportokban szükséges értékelni (GIC, Group of Insurance Contracts), mint az SII-értékelés során. A csoportképzés során külön kell értékelni a hátrányos szerződéseket (Szepesváry 2019:20) és a veszteséget azonnal el kell számolni, míg a jövőbeli profit a szerződés teljes élettartamára elosztva kerül elszámolásra, ami szintén növeli a megképzendő tartalék mértékét.

3.4.4. Eredményesség

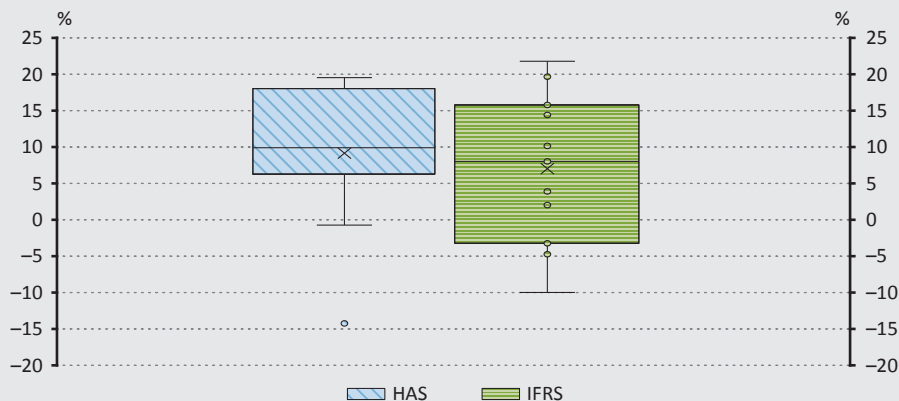
Az IFRS 17 alkalmazásával a biztosítók eredménylevezetése lényegesen eltér a nemzeti számvitel szerinti kimutatásoktól (az SII módszertannal való összehasonlítás ebben az esetben nem releváns, mivel az statikus szemléletű, így nem tartalmaz eredménylevezetést).

Az adózott eredmény tekintetében összehasonlítást végeztünk a biztosítók IFRS-ek szerinti és nemzeti számvitel szerinti eredményessége között. A 2022. évre számított ROE-mutatót használtuk fel a különböző módszertannal számított eredmények összehasonlítására. Az IFRS-ek alkalmazásának jelentős hatása lenne minden intézmény eredményére, az eredményre gyakorolt hatás azonban intézményenként jelentősen eltér.

Az 5. ábra alapján a ROE volatilitása az IFRS-ek alkalmazásának hatására megnőtt, összességében IFRS-ek alkalmazása esetén alacsonyabb átlagos eredményességet mutatott a felmérés.

5. ábra

A 11 biztosító 2022. évre vonatkozó ROE-mutatója a kétféle számviteli rend szerint

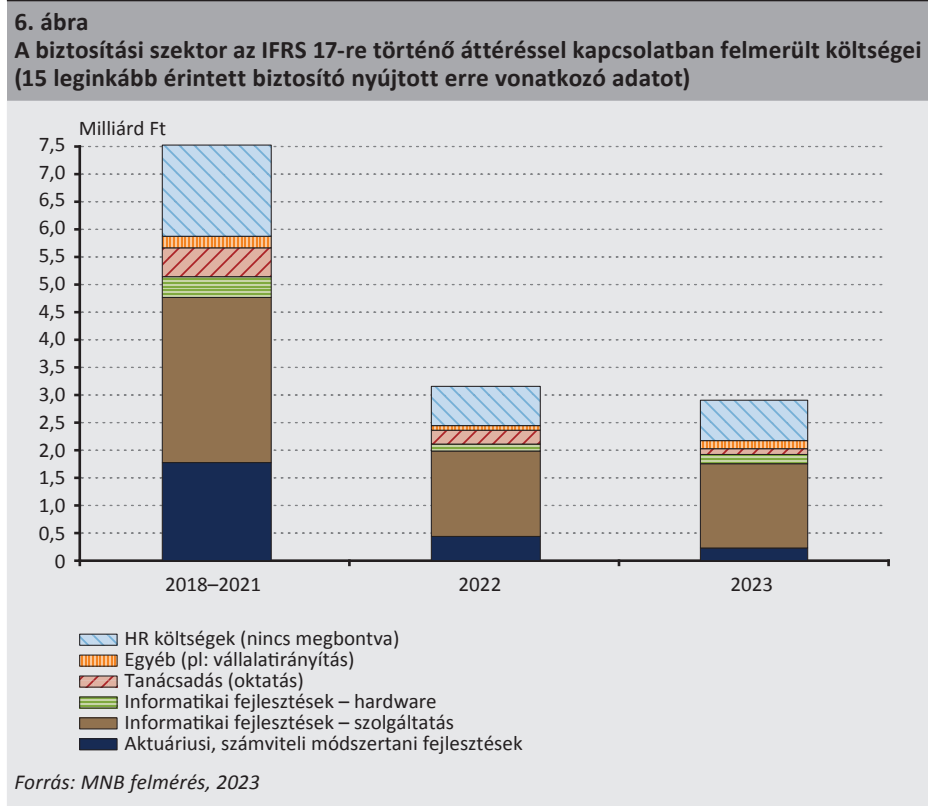

Forrás: MNB felmérés, 2023

Az adózott eredményt tekintve hét intézmény esetében az IFRS-ek alkalmazásával kedvezőtlenebb eredmény adódna 2022-re, mint a jelenlegi, nemzeti számvitel szerinti eredményük, közülük két biztosító veszteségessé is válna. Más biztosítóknál ezzel szemben jelentősen javulna az eredményesség. Vállalatirányítási szempontból az eredményesség HAS szerinti eredményhez viszonyított nagyobb volatilitása és jelentős különbségei jelentik az egyik legfontosabb hatást.

4. Az IFRS 17-re áttérés költségigénye (teljes szektor)

Az IFRS 17 standardra történő áttérés költségigényét a teljes biztosítási szektor tekintetében felmértük a 2023. évi tavaszi adatgyűjtés során, ennek eredményét a 6. ábra szemlélteti.

Az IFRS 17 standard bevezetésének költségigénye intézményenként változó volt, 38 millió és 3,6 milliárd forint közötti intervallumban mozgott. A 6. ábra alapján összesen 13,5 milliárd Ft-ra becsülték a válaszadó biztosítók a kapcsolódó költségeket (2018–2022 tény- és 2023 tervezett adatok alapján). A legnagyobb költségigénye az informatikai fejlesztéseknek volt, a felmerült költségek 50 százalékát ez jelentette (kisebb részt

a hardware biztosítása, nagyjából szolgáltató). A költségek 18 százaléka jutott az aktuáriusi, számviteli módszertani fejlesztésekre és 6 százaléka tanácsadásra (a költségek 21 százaléka esetében nem tudtak megbontást adni a válaszadó biztosítók, melyet elsősorban a felmerült humán erőforrás költségének tekinttünk). A legjelentősebb költségek a 2018–2021 éves időszakokra estek, a teljes költség 55 százaléka. 2022-re és 2023-ra hasonló mértékű, 3 milliárd Ft körüli költségek jutottak.

5. Következtetések

A három, IFRS-eket alkalmazó és a 11, HAS szerint jelentő, de IFRS-számításokat végző biztosító esetében mutattuk be az IFRS 17-áttérés számszaki hatásait. A fontosabb eredményeket a 4. táblázatban foglaltuk össze.

4. táblázat			
Az IFRS 17 alkalmazásának főbb hatásai az IFRS-eket egyedi beszámolóhoz alkalmazó és az IFRS számításokat a csoport számára készítő biztosítók tekintetében			
		IFRS-eket egyedi beszámolóhoz alkalmazó biztosítók	IFRS számításokat a csoportnak készítő biztosítók
Minőségi megállapítások			
Vizsgált biztosítók száma		3	12
Díjbevétel-alapon piaci részesedése		5%	88%
IFRS 17-számítások dokumentálása		számviteli politikában rögzített	belső szabályzatokban rögzített (erős csoporthatás)
Eredmények értelmezése/elemzése		részletes, (kötelező közzétételek)	különböző mélységű elemzések
Minőség		auditált	vegyes, intézményenként eltérő
Számszaki hatások bemutatása			
Vizsgált biztosítók száma		3	11
Vizsgált időszak		2022. év	
Makrogazdasági környezet		kockázatmentes hozamörbe jelentős emelkedése, alacsony tőkepiaci hozamok	
Összehasonlítás (számviteli) (fő elemek melyek eltérnek)		IFRS 17-érték IFRS 4-értékhez képest (biztosítási és viszontbiztosítási szerződések eltérően értékelve)	IFRS 17-érték HAS-értékhez képest (befektetések és biztosítási, viszontbiztosítási szerződések is eltérően értékelve)
Saját tőke	aggregált szinten: intézményi szinten:	77%-kal nő 3 esetben nő	15%-kal nő 6 esetben nő
Eredmény	aggregált szinten: intézményi szinten:	36%-kal nő 3 esetben nő	66%-kal csökken 7 esetben csökken
ROE	aggregált szinten: intézményi szinten:	4 százalékponttal csökken 2 esetben csökken	7 százalékponttal csökken 6 esetben csökken
Összehasonlítás (prudenciális)		IFRS 17-érték a Szolvencia II-értékhez képest	
Saját tőke	aggregált szinten: intézményi szinten:	NINCS JELENTŐS KÜLÖNBESÉG 4%-kal nő 3 esetben nő	53%-kal csökken 8 esetben csökken

A számszaki hatások tekintetében az IFRS-eket alkalmazó három intézménynél az IFRS 17 alkalmazása növelte a számviteli saját tőkét 2022. évre vizsgálva. A hasonló elvek miatt az IFRS 17- és SII-számítások közel azonos saját tőkét eredményeznek (4. táblázat utolsó sora).

A 11 biztosító esetében, mely anyavállalata számára IFRS-adatokat jelent, már színesebb a kép. Tisztán az IFRS 17 hatását ebben az esetben nem volt lehetőségünk felmérni (az összehasonlító adatok nyújtása jelentős pluszterhet jelentett volna az érintett biztosítóknak), ebben az esetben az IFRS-számításokat a HAS szerinti értékekkel vetettük össze. A felmérés eredményei alapján jelentős különbségek adódhatnak ezen biztosítók IFRS-ek szerinti és hazai számvitel szerinti mérleg- és eredményadatai tekintetében, ami egyaránt érinti az eszköz oldalt (befektetések értékelése) és a kötelezettség oldalt (biztosítástechnikai tartalékok értékelése). A 4. táblázat szerint az érintett 11 biztosítónál az IFRS-ek szerinti, 2022. évre vonatkozó saját tőke az esetek többségében (6 esetben) magasabb lenne, mint a HAS szerinti saját tőke. Az eredményességre gyakorolt hatás szintén nagyon változó.

Az áttérés lehetősége a biztosítók számára fennáll, működésükre jelenleg is hatással van. Az áttérés elsősorban a csoporthoz tartozó közepes és nagy biztosítók esetében mérlegelendő, melyet az intézmények rendszeres időközönként meg is tesznek. Az intézmények IFRS 17 szerinti mérleg- és eredményadatainak alakulását, valamint az áttérési szándékát így folyamatosan érdemes figyelemmel kísérni, hogy az intézmények üzleti döntései transzparenssek legyenek, a piaci helyzetüket értékelni lehessen.

A prudenciális felügyelést alapvetően nem változtatja meg az IFRS 17 hatályba lépése, az intézményeknek továbbra is a Szolvencia II keretrendszer alapján számított tőkeszükségletnek kell megfelelniük, a megfelelő szintű SII szerinti saját tőke tartásával. Ugyanakkor felügyeleti szempontból is fontos az IFRS-eket alkalmazó intézmények beszámolóiban szereplő információk feldolgozása és értékelése, adott esetben az át nem tért intézmények számviteli pénzügyi helyzetével és teljesítményével történő összevetése.

Felhasznált irodalom

Árendás Ákos Tuzson – Orbán Barbara – Urbán Dóra (2018): *Az IFRS 17 hatásai a biztosítók üzleti működésére és pénzügyi eredményére*. Biztosítás és Kockázat, 5(3): 59–75. <https://doi.org/10.18530/BK.2018.3.58>

Bora Zsuzsanna – Holczinger Norbert – Merész Gabriella – Velcsov Gabriella – Zubor Zoltán (2016a): *Az utolsó felkészülési célú Szolvencia II mennyiségi hatástanulmány eredményei*. Biztosítás és Kockázat, 3(1): 14–35. <https://doi.org/10.18530/BK.2016.1.14>

- Bora Zsuzsanna – Holczinger Norbert – Nagy Koppány – Merész Gabriella (2016b): *Mérföldkőhöz érkezett a biztosítási szektor: az újonnan bevezetett Szolvencia II rendszer első tapasztalatai pozitívak*. Hitelintézeti Szemle, 15(4): 88–114. <https://hitelintezetiszemle.mnb.hu/letoltes/bora-zsuzsanna-holczinger-norbert-nagy-koppany-meresz-gabriella.pdf>
- Deloitte (2020): *Should insurers leverage Solvency 2 discount rate techniques when valuing insurance liabilities under IFRS17?* https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/fr/Documents/services-financiers/publications/deloitte_discounting-under-ifs17.pdf. Letöltés ideje: 2024. augusztus 6.
- Deloitte (2023): *Financial KPIs in a IFRS17 World*. Deloitte EMEA A&S Working Group Report. <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/il/Documents/audit/2023/ifs17/KPI-Working-Group-Deloitte-Whitepaper-DKN.pdf>. Letöltés ideje: 2024. március 13.
- EIOPA (2024): *Report on the implementation of IFRS 17 – Insurance contracts*. https://www.eiopa.europa.eu/publications/report-implementation-ifs-17-insurance-contracts_en. Letöltés ideje: 2024. május 31.
- G. Szabó András – Nagy Koppány (2021): *A magyar biztosítási piac helyzete és finanszírozó képessége*. Hitelintézeti Szemle, 20(4): 172–181. <https://hitelintezetiszemle.mnb.hu/letoltes/hsz-20-4-szc3-szabo-nagy.pdf>
- Hanák Gábor (2017): *IFRS 17 ante portas. A biztosítók pénzügyi jelentéseire vonatkozó új nemzetközi szabvány, az IFRS 17 kérdésköre – három évvel a bevezetés előtt*. Biztosítás és Kockázat, 4(4): 30–51. <https://doi.org/10.18530/BK.2017.4.30>
- IAIS (2022): *Overview of the use of options provided in the IAS Regulation (1606/2002) in the EU*. International Association of Insurance Supervisors. https://finance.ec.europa.eu/document/download/1c546870-ee26-4c53-8b12-796bd0b96793_en?filename=ias-regulation-use-of-options-overview_en.pdf. Letöltés ideje: 2023. március 1.
- Kozma Norbert (2023): *„Az együttműködés ereje – a biztosítási szerződésekre vonatkozó új nemzetközi beszámolási standard (IFRS 17) bevezetésének tapasztalatai” Interjú Balogh Anikóval, a KPMG Tanácsadó Kft. igazgatójával*. Biztosítás és Kockázat, 10(3–4): 104–111. <https://doi.org/10.18530/BK.2023.3-4.104>
- Lakatos László Péter (2023): *IFRS 17 – biztosítási szerződések standard: Mi vár a szakmára az új standard bevezetése kapcsán? A „Biztosítási piacról jogászoknak, biztosítási jogról közgazdászoknak” konferencia pódiumbeszélgetésének összefoglalója*. Biztosítás és Kockázat, 10(3–4): 89–103. <https://doi.org/10.18530/BK.2023.3-4.88>
- KPMG (2020): *Illustrative disclosures for insurers, Guide to annual financial statements IFRS17 and IFRS9*. <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/xx/pdf/2020/09/2020-ifs-insurance.pdf>. Letöltés ideje: 2024. március 13.

- Mottura, C. (2021): *IFRS17 vs Solvency II and local GAAP approaches to insurance statements: A case study*. Collana del Dipartimento di Economia Aziendale. Working Paper No. 13. https://economiaziendale.uniroma3.it/wp-content/uploads/sites/9/file_locked/2021/02/WP-13_Mottura.pdf. Letöltés ideje: 2024. augusztus 2.
- Palmborg, L. – Lindholm, M. – Lindskog, F. (2021): *Financial position and performance in IFRS 17*. Scandinavian Actuarial Journal, 2021(3): 171–197. <https://doi.org/10.1080/03461238.2020.1823464>
- PwC (2017): *Using Solvency II to implement IFRS 17*. <https://www.pwc.pt/pt/industrias/segueros/pwc-using-solvencyII-IFRS17.pdf>. Letöltés ideje: 2024. augusztus 6.
- PwC (2019): *IFRS 17, Insurance Contracts: An illustration. Financial statements presentation and disclosures*. <https://www.pwc.com/id/en/publications/assurance/ifrs-17-insurance-contracts.pdf>. Letöltés ideje: 2024. január 23.
- Szepesváry László (2019): *Onerous test, avagy az IFRS 17 szerinti veszteségességi vizsgálat. Aktuáriusi és informatikai kihívások egy életbiztosítási portfólió példáján*. Biztosítás és Kockázat, 6(2): 18–37. <https://doi.org/10.18530/BK.2019.2.18>